humanitas

APRIL 1957 TWAALFDE JAARGANG NO. 2

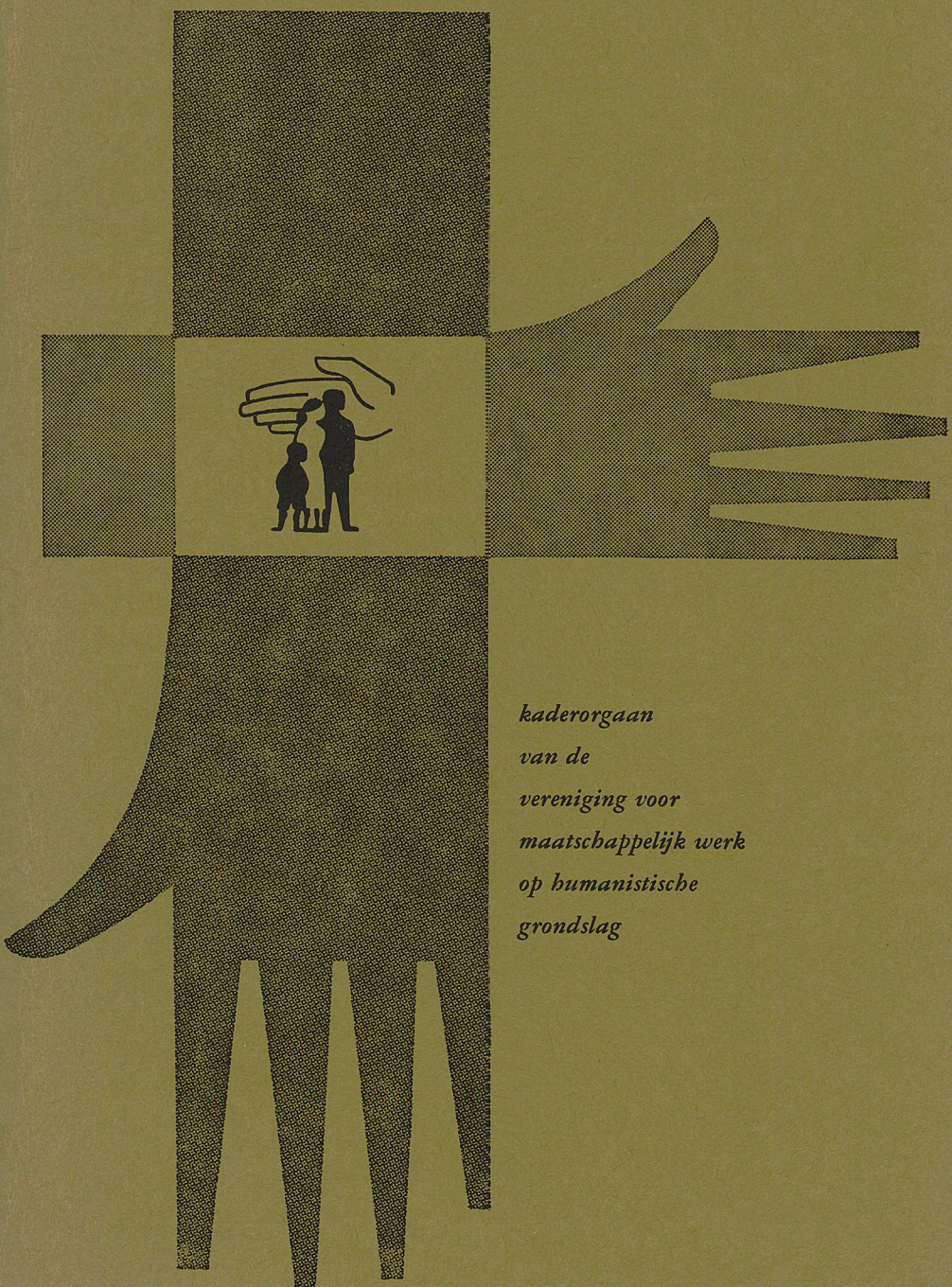

kaderorgaan
van de
vereniging voor
maatschappelijk werk
op humanistische
grondslag

CENTRAAL BUREAU 'HUMANITAS' J. W. BROUWERSSTRAAT 16 AMSTERDAM

HOOFDREDACTIE: MEJ. M. DIJKSTRA

Sectie Reclassering: P. E. Hutte
Sectie Gezinsverzorging: Mevr. H. J. Roes
Sectie Kinderbescherming: Mevr. mr. M. Rood—de Boer
Redactiesecretaris: H. van Schaaik

MEDEWERKERS: J. Boetje, P. Faber, mr. R. Friedman—v. d. Heide, dr. F. Crewel, mej. mr. dr. Joh. Hudig, dr. J. P. van Praag, Ph. H. van Praag, prof. dr. G. Th. Kempe, D. Q. R. Mulock Houwer, H. Ploeg jr., mej. mr. P. G. Prins, dr. A. Querido, mr. B. v. d. Waerden, M. de Vries e.a.

DAGELIJKS BESTUUR: Mr. dr. J. in 't Veld, voorzitter
Mr. B. v. d. Waerden, vice-voorzitter
C. M. Swiebel, secretaris
Dr. L. I. de Winter, penningmeester
M. Dijkstra H. Ploeg jr.
J. Landman E. Veuger erelid P. C. Faber

CENTRAAL BUREAU: J. W. Brouwersstraat 16, Amsterdam
Telefoon: K. 20 - 721044
Mej. M. Dijkstra, directrice
Spreekuur: dinsdag van 11—12 uur

INHOUDSOPGAVE

21 De Nat. Raad voor Maatschappelijk Werk.
29 Verslag Conferentie Kinderbescherming.
34 De bijzondere voorwaarden. (Reclassering).
36 Een nieuwe broeder in de reclasseringswereld.
37 Tekenen aan de wand. (Boekbespreking).
38 Persberichten.

Oplage: 2500. Abonnementsprijs: ƒ 5,— per jaar

Omslag en lay-out: Frans Bartels

DE NATIONALE RAAD VOOR MAATSCHAPPELIJK WERK

Dr. M. A. M. Klompé: Meer dan ooit is, meen ik, een zicht op het totale beleid van het maatschappelijk werk nodig. Ik acht het daarom van zo'n groot belang, dat in uw organisatie vertegenwoordigd zijn alle vormen en groepen.

Verslag van de installatievergadering van de Raad van afgevaardigden op woensdag 20 maart 1957, in de Rolzaal op het Binnenhof te 's-Gravenhage

Op 19 oktober 1956 heeft de algemene ledenvergadering van de Nederlandse Vereniging voor Maatschappelijk Werk met algemene stemmen besloten tot een reorganisatie van deze vereniging tot 'Nationale Raad voor Maatschappelijk Werk'.

De betekenis van deze belangrijke reorganisatie, die het gehele maatschappelijk werk in Nederland raakt, ligt voor alles in het feit, dat door de nieuwe organisatie thans in ons land een orgaan is geschapen, waarin zowel de voor een groot deel op levensbeschouwelijke basis geformeerde landelijke organen van samenwerking voor het algemeen maatschappelijk werk als de landelijke organen van samenwerking op de verschillende terreinen van gespecialiseerd maatschappelijk werk in één raad zijn vertegenwoordigd en zich zowel over de problemen als over het beleid ten aanzien van het maatschappelijk werk kunnen beraden.

In de in het opschrift genoemde vergadering heeft deze reorganisatie haar beslag gekregen.

Jhr. dr. C. G. C. Quarles van Ufford, voorzitter van de Nederlandse Vereniging voor Maatschappelijk Werk, opende de installatievergadering met een schets van de historische ontwikkeling der samenwerking in het maatschappelijk werk. Daarna sprak Hare Excellentie dr. M. A. M. Klompé, minister van Maatschappelijk Werk, de vergadering toe en ten slotte gaf de secretaresse van de vereniging, mej. mr. M. Tjeenk Willink, een overzicht van de recente werkzaamheden van de Nederlandse Vereniging voor Maatschappelijk Werk, nu omgevormd tot Nationale Raad voor Maatschappelijk Werk. Een verslag van de voornaamste punten uit deze drie redevoeringen laten wij hierna volgen.

jhr. dr. C. G. C. Quarles van Ufford:

Schets van de historische ontwikkeling der samenwerking in het maatschappelijk werk

Allereerst las de heer Quarles van Ufford een brief voor van Hare Majesteit Koningin Juliana, waarin de Koningin meedeelde, wegens verplichtingen elders, tot haar spijt niet in staat te zijn deze vergadering bij te wonen. Hare Majesteit sprak de wens uit gaarne een der volgende vergaderingen van de raad bij te wonen of de leden van de raad ten paleize te ontvangen.

De spreker ging in zijn hierna volgende schets uit van enkele gebeurtenissen, welke zich, thans ruim honderd jaar geleden, in ons land hebben afgespeeld. Het was in de tijd dat de armenwet 1854 tot stand kwam. Ook toen is het probleem der armverzorging, het principe der subsidiariteit, d.w.z. de taakverdeling tussen overheid en kerkelijk en partucilier initiatief op het gebied der armenzorg onderwerp van heftige discussies geweest in dagbladen, tijdschriften en brochures. In het jaar 1850 werd, o.a. op initiatief van W. H. Suringar, De Sitter en Blaupot ten Cate een eerste congres, gewijd aan het armwezen belegd te Groningen. In deze jaren, van ongeveer 1850 af tot 1865 zien wij enige pogingen tot durende landelijke en regionale samenwerking op het gebied van het armwezen. Een aantal jaren heeft zelfs een landelijk tijdschrift voor het armwezen standgehouden.

Van een werkelijke ontwikkeling der plaatselijke, en later pas ook van landelijke samenwerking is echter pas sprake geweest vanaf de jaren negentig van de vorige eeuw. Toen had een voldoende rijping der geesten plaatsgevonden om te leiden tot een zich in ruimere kring bezinnen op een zo efficiënt mogelijke armenzorg als onderdeel van tal van nieuwe, noodzakelijk geworden maatschappelijke voorzieningen. Tussen 1850 en 1890 ligt een periode van een zich steeds sneller voltrekkende industriële ontwikkeling. In en door die ontwikkeling werd steeds nadrukkelijker in steeds ruimer kring het sociale vraagstuk gesteld. De socialistische en de confessionele arbeidersbeweging ontstond, een nieuw politiek partijwezen kwam tot ontplooiing, aanvankelijk aarzelend maar steeds luider werden de eisen gesteld tot arbeidswetgeving, arbeidersbescherming, sociale verzekering, volkshuisvesting, doeltreffende gezondheidszorg, volksonderwijs en volksontwikkeling. Steeds meer ging men het vraagstuk van een doeltreffende armenzorg en daarnaast van doeltreffend maatschappelijk werk zien als een deelprobleem van het totale sociale vraagstuk dat een oplossing eiste.

Als uiting daarvan zien wij o.a. het bekende Nutsrapport van 1895, waarin door de samenstellers, onder leiding van mr. H. Goeman Borgesius de noodzakelijkheid werd bepleit van vérgaand overheidstoezicht op armenzorg te regelen in een nieuwe armenwet. Evenals destijds, toen de wet 1854 tot stand kwam, werd in het tijdvak van omstreeks 1890 tot ten minste 1912 heftig gediscussieerd en gepolemiseerd over de problematiek der armenzorg, maar thans in een steeds ruimer verband. Het probleem der armenzorg, eerst nog wel onderscheiden van — maar later steeds meer als een onderdeel van — het ruimere maatschappelijk werk, groeide uit tot een pro-

bleemstelling van dit maatschappelijk werk in het totaal der sociale voorzieningen.

Op het gebied der armenzorg kwam een doeltreffende plaatselijke samenwerking vooral tot stand in de Amsterdamse vereeniging van armbesturen in 1899. Deze plaatselijke samenwerking voltrok zich eveneens, zij het in minder volmaakte vorm, hier op initiatief van particuliere instellingen, daar dank zij de activiteit van een of meer kerkelijke of confessionele verenigingen, elders dank zij de gemeentelijke overheid in verschillende gemeenten. Vooral in Amsterdam kan de genoemde vereniging worden beschouwd als de directe voorgangster van de armenraad. In het jaar 1899 verscheen de eerste Gids der Nederlandsche weldadigheid, samengesteld door J. F. L. Blankenberg, dr. De Dompierre de Chaufepié en jhr. Smissaert. Deze gids was door de samenstellers vooral bedoeld als een opwekking tot landelijke en plaatselijke samenwerking, een met feiten gestaafde waarschuwing tegen versnippering. Deze samenstellers zijn tevens te beschouwen als de initiatiefnemers tot het landelijk tijdschrift voor armenzorg waarvan het eerste nummer in januari 1900 verscheen. Aan dit tijdschrift werkten vanaf het eerste nummer medewerkers samen van alle richtingen, van uiterst rechts tot uiterst links. De leidende figuren in de redactie van dit tijdschrift hebben, met o.a. het bestuur van de Amsterdamsche vereeniging van armbesturen een durende landelijke samenwerking op het gebied, van wat toen nog werd genoemd de armenzorg en de weldadigheid, voorbereid.

De 27ste april 1908 werd de vereniging opgericht. Zij was in opzet vanaf haar ontstaan vóór alles een orgaan van samenwerking van instellingen van armenzorg en weldadigheid. Toch had zij aanvankelijk een tweeslachtig karakter. Naast 171 instellingen, voor het overgrote deel plaatselijke, burgerlijke, kerkelijke en particuliere armbesturen en andere ondersteunende instellingen waaronder ook verenigingen en tehuizen voor opvoeding van wezen en verwaarloosde kinderen, instellingen voor bejaardenzorg etc. waren bij de oprichting bijna driehonderd persoonlijke leden toegetreden. Het bestuur der vereniging werd echter gevormd, buiten de voorzitter door vertegenwoordigers van instellingen en van de vakpers en door zes overheidspersonen. Reeds zeer spoedig na haar oprichting heeft de vereniging de toenmalige minister van Binnenlandse Zaken mr. Th. Heemskerk van advies gediend inzake het ontwerp armenwet, hetwelk tot de armenwet 1912 zou leiden. In de eerste vijfentwintig jaren van haar bestaan heeft de vereniging in haar congressen en haar commissies bijkans alle denkbare onderwerpen op het gebied van de armenzorg, de plaatselijke samenwerking in de armenraden en de speciale onderdelen der zich ontwikkelende maatschappelijke zorg behandeld. De vijfenzestig publikaties der vereniging, welke tussen 1908 en 1940 zijn verschenen getuigen hiervan ook thans nog. Terugblikkend is het alleszins begrijpelijk, dat men zich in de vereniging eveneens bij herhaling heeft bezig-gehouden met problemen der sociale verzekeringswetgeving. Reeds toen de vereniging ruim tien jaren bestond gingen stemmen op die aandrongen op naamsverandering. In 1930 werd een reorganisatie algemeen als een noodzakelijkheid gezien. Die reorganisatie kwam tot stand in 1933 bij het zilveren jubileum. Hoewel men uit traditionele overwegingen de naam der vereniging onveranderd liet, sprak men nu in de doelstelling niet meer over armenzorg maar over maatschappelijk steunwezen en in de discussies steeds meer, vooral op initiatief van mr. J. Everts, over maatschappelijk hulpbetoon en later over maatschappelijke zorg. In de geschiedenis der vereniging weerspiegelt zich duidelijk de sociale geschiedenis van ons volk en daarmede de sociaal-politieke ontwikkeling. Dit wordt wel zeer duidelijk in de jaren na de Eerste Wereldoorlog en in de jaren van economische crisis en depressie vanaf 1929—1930. Allengs is in deze periode, zowel op het gebied der algemene zorg in kerkelijke kringen als op de gebieden van speciale zorg, landelijke samenwerking tot standgekomen. De behoefte aan beroepsmaatschappelijk werk ontstond. De ontwikkeling

der gezondheidszorg en vooral de voorbeeldige ontwikkeling der geestelijke gezondheidszorg dienen als belangrijke factoren te worden beschouwd bij de zich in een voortdurend proces voltrekkende ontwikkeling van armenzorg via maatschappelijk steunwezen, maatschappelijk hulpbetoon en maatschappelijke zorg tot het moderne maatschappelijk werk. Tot aan de Tweede Wereldoorlog is het aantal landelijke instellingen van samenwerking, dat een actieve rol in de Nederlandsche Vereeniging voor Armenzorg en Weldadigheid heeft gespeeld betrekkelijk klein gebleven.

In de periode van mei 1940 tot juni 1943 is de grondslag gelegd van een nieuwe vorm van samenwerking, juist toen de vereniging niet meer, onder de druk van de bezetter en zijn trawanten, haar arbeid op de oude voet kon voortzetten. Die grondslag werd gelegd in een commissie voor algemene zaken, samengesteld uit de verschillende levensrichtingen. In juni 1943 werd de vereniging geliquideerd. Juist in die donkere tijd is de grondslag gelegd van een vruchtbare samenwerking van allen voor allen waarbij men beter dan ooit tevoren leerde zien, wat ons allen, hoe onderscheiden wij ook zijn, in een gemeenschappelijk streven verbindt.

In november 1946 werd de oude vereniging heropgericht, maar thans onder de nieuwe naam van Nederlandse Vereniging voor Maatschappelijk Werk. Het bestuur werd nu gevormd door de voorzitter, ten hoogste vijf persoonlijke leden en ten hoogste vijfentwintig vertegenwoordigers van leden-instellingen, waarmede in feite werden bedoeld landelijke samenwerkingsorganen, zowel op het gebied van het algemene als op dat van het gespecialiseerde werk en daarnaast de beroepsbonden en een vertegenwoordiging van de directies der scholen voor maatschappelijk werk.

De doelstelling der herboren vereniging werd kort aldus geformuleerd: 'de behartiging van de belangen van het maatschappelijk werk in Nederland te bevorderen'. De periode vanaf 1946 heeft een snelle ontwikkeling doen zien van de landelijke samenwerking op het gebied van het algemene werk in kerkelijke en andere levensbeschouwelijke toporganen en eveneens van tal van nieuwe vormen van gespecialiseerd werk, zowel gebundeld in algemene organen van en voor alle gezindten, als in organen van samenwerking op levensbeschouwelijke grondslag. Daarnaast kwam de provinciale samenwerking in de provinciale opbouworganen tot ontwikkeling.

Ook thans had de vereniging als landelijk toporgaan, beter gezegd als landelijk centrum van overleg en samenwerking, een tweeslachtig karakter. Zij kende geen persoonlijke leden meer, maar in haar algemene vergaderingen had een kleine plaatselijke instelling nog evenveel zeggenschap als de grote landelijke organen van samenwerking, welke het bestuur vormden. Juist door deze ontwikkeling der landelijke samenwerking en eveneens door de steeds verder voortgaande en voorlopig nog niet afgesloten ontwikkeling van het beroepsmaatschappelijk werk, werd de vereniging, wilde men zich strikt houden aan de formele organisatievorm, geremd in haar besluitkracht en daarmede in haar ontwikkeling. Vanaf 1948 beschikt de vereniging over een eigen bureau met een staf van beroepskrachten, die zich in de loop der jaren allengs heeft uitgebreid, maar nog steeds te klein is om met vrucht al het werk dat van de vereniging wordt geëist, te verrichten. Gebrek aan financiële middelen is wel de belangrijkste factor geweest, waardoor de ontwikkeling van dit, zowel door de rijksoverheid als door het kerkelijke en particulier initiatief dringend noodzakelijk geachte werk, werd geremd.

In het najaar van 1952 kwam het ministerie van Maatschappelijk Werk tot stand. In de loop van 1953 en 1954 heeft de minister van Maatschappelijk Werk bij herhaling ondubbelzinnig laten blijken, dat een goed functionerend algemeen landelijk orgaan van samenwerking en beraad ook voor een goede taakvervulling van de rijksoverheid een onmisbare voorwaarde is. Maar juist in deze nieuwe ontwikkeling bleek des te meer, dat de vereniging opnieuw zou moeten worden gereorganiseerd, wilde

zij haar taak goed kunnen vervullen. Dit inzicht heeft geleid tot de reorganisatie, waartoe de 19e oktober 1956 door de algemene ledenvergadering werd besloten, en welke vandaag een feit is geworden. In de Nationale Raad voor Maatschappelijk Werk wordt het beleid bepaald door de bestuursraad, welke is samengesteld uit vertegenwoordigers van de organen van samenwerking op het gebied van het geïntegreerde maatschappelijk werk uit de verschillende levensrichtingen, uit een vertegenwoordiging van de leiders van openbare diensten en instellingen voor sociale zorg en uit vertegenwoordigers van de gespecialiseerde samenwerkingsorganen. Vertegenwoordigers van de plaatselijke en provinciale algemene samenwerking, van sociale raden en provinciale opbouworganen, zijn met vertegenwoordigers van de Nationale Federatie voor de Geestelijke Volksgezondheid en van de Nederlandse Jeugdgemeenschap adviseurs. In de raad van afgevaardigden hebben slechts vertegenwoordigers van daartoe uitgenodigde landelijke organen van samenwerking een stem. Het contact met provinciale, regionale en plaatselijke instellingen voor maatschappelijk werk blijft onderhouden doordat deze alle bij de Nationale Raad aangesloten kunnen zijn. In onze snel veranderende maatschappij zijn wij ten aanzien van een meer definitieve doeltreffendheid der organisatievorm van een landelijk orgaan van samenwerking voorzichtig geworden. Na ten hoogste vijf jaar zal de nieuwe raad van afgevaardigden zich wederom op de doeltreffendheid der organisatievorm moeten beraden.

Maar wij hebben voldoende grond om de hoop uit te spreken dat de Nationale Raad in zijn nieuwe structuur een doeltreffend orgaan zal blijken te zijn, waarin de verschillende groeperingen met elkander en met de overheid, die eveneens door twee adviseurs in de raad is vertegenwoordigd, tot vruchtbare samenwerking zullen komen in het belang van het maatschappelijk werk in Nederland.

Spreker besloot zijn rede met zijn dankbaarheid uit te spreken over het thans bereikte. Een dankbaarheid gemengd met enige zorg over het nog niet geheel voltooide apparaat en een nog niet aan de nieuwe omstandigheden aangepaste steun der regering. Ook particuliere bronnen zouden volgens spreker aangeboord moeten worden om voldoende steun en middelen te verkrijgen. Spreker dankte ten slotte mej. Tjeenk Willink en haar staf voor de voor de Nederlandse Vereniging van Maatschappelijk Werk verrichte arbeid en zei vervolgens te hopen dat de nieuwe raad het predikaat *nationaal* waardig zou blijken te zijn.

de toespraak van Hare Excellentie dr. M. A. M. Klompé

De minister verklaarde het bijzonder op prijs te stellen op deze belangrijke dag aanwezig te kunnen zijn, omdat de Nationale Raad, als landelijke top in het maatschappelijk werk, een uiterst belangrijke taak zal krijgen. Beraad op dit niveau is immers slechts vruchtbaar als alle werksoorten zowel als alle groepen vertegenwoordigd zijn. Er zijn, aldus Hare Excellentie onder verwijzing naar de rede van de voorzitter, zeer veel vraagstukken die om oplossing vragen: het tempo der veranderingen en de ontwikkeling van nieuwe inzichten verloopt vaak sneller dan de 'vertaling' daarvan ten behoeve van de praktijk.

Instellingen met historisch gegroeide vormen zullen afstand moeten doen van de oude autonomie om de integratie in het maatschappelijk werk, waaraan door de tegenwoordige sterke tendens tot specialisatie zo'n grote behoefte is, tot stand te kunnen brengen. Hare Excellentie zei daarom met de allergrootste belangstelling uit te zien naar de conferentie die de raad over dit vraagstuk in Woudschoten zou gaan houden. Naast dit probleem noemde Hare Excellentie als even dringend om een oplossing vragend de opgave hoe en op welke wijze de vrijwilliger meer in ons werk kan worden ingeschakeld. Want ik denk, aldus de minister, dat wij het er toch allemaal over eens

zijn dat het maatschappelijk werk niet goed zal slagen wanneer het niet gedragen wordt door een bijzonder brede basis van al diegenen in ons land die bereid zijn, vrijwillig dit werk ook hun steun en hun persoonlijke steun te verlenen.

'Meer dan ooit,' zo vervolgde Hare Excellentie, 'is nu zicht op het totale beleid noodzakelijk en het is daarom van groot belang dat in uw organisatie alle groepen en vormen vertegenwoordigd zijn.'

De minister hoopte dat de Nationale Raad, meer dan voorheen de Vereniging, voor haar een gesprekspartner zou kunnen worden. Er kunnen geen juiste adviezen worden gegeven over punten die ten slotte in de wetgeving zullen worden vastgelegd, indien er geen open gesprek aan voorafgaat en indien een antithetische sfeer niet wordt voorkomen. Alleen in een verhouding met het open gesprek als basis, kan de minister langs deze weg komen tot nieuwe beleidslijnen en gerijpt inzicht.

In ons land, aldus vervolgde Hare Excellentie, is het maatschappelijk werk gegroeid in verschillende groepen en levensovertuigingen. Dit heeft geleid tot een grote verscheidenheid van organisatorische vormen. Dat *kan* een rijkdom zijn, doch men zij op zijn hoede voor te veel en te strak schematiseren. Dat zou leiden tot verschraling. Tevens moet ieder die hulp zoekt die kunnen krijgen; er mogen geen groepen zijn die door de hulp niet kunnen worden bereikt.

Zonder een garantie voor de 'open' samenwerking zou Hare Excellentie zich enigszins bezorgd gevoelen. Belangrijker evenwel dan de structuur en de organisatievorm, is de geest waarin wordt gearbeid: 'Laten wij altijd voor ogen houden dat het gaat om *'de mens'*. De mens van vandaag die in onrust leeft door de zelf opgeroepen problemen, die hij niettemin alleen niet aankan. Hulp in moeilijkheden wordt niet in de eerste plaats door verdragen en organisaties mogelijk gemaakt, maar veeleer door de eigen gezindheid van de gezamenlijke deelnemers.

Het is een bijzonder belangrijke taak, aldus eindigde Hare Excellentie haar toespraak, de vereenzaamde mens, die niet alleen verworvenheden harmonisch kan integreren, te steunen. 'Een taak, die Gods rijkste zegen moge dragen.'

Als slot van het openbare gedeelte der vergadering, gaf *mej. mr. M. Tjeenk Willink* de vergadering een overzicht van de recente werkzaamheden en taken van de Nederlandse Vereniging voor Maatschappelijk Werk.

Na een opgewekte verwijzing naar het samenvallen van deze installatievergadering met het begin van de lente, vroeg spr. de vergadering haar overzicht te mogen geven aan de hand van artikel 3 van de statuten van de nieuwe raad en dit te mogen toelichten met een schets van de op ieder subartikel betrekking hebbende activiteiten in het recent verleden en met de plannen voor de toekomst.

Artikel 3a (De vereniging tracht dit doel te bereiken door . . .)
Het onderhouden van contact en het tot stand brengen van een doelmatige samenwerking tussen de organisaties van het kerkelijk en particulier initiatief.

Als voorbeeld van zulk een samenwerking noemde spr. de op handen zijnde conferentie in Woudschoten, waar van gedachten zal worden gewisseld over de eenheid en verscheidenheid van het maatschappelijk werk. Tegen het decor van het AMV zullen daar een aantal specialisaties voor het voetlicht treden.

Binnenkort zal een tweede ontmoeting plaatsvinden met andere specialisaties: w.o: Reclassering en de nazorg BLO. Ook over de herziening 'armenwet' dient nog op korte termijn en wederom overleg te worden gepleegd.

Artikel 3b
Het bevorderen van goede verhoudingen tussen de instellingen van het kerkelijk en particulier initiatief en de overheidsinstanties, welke maatschappelijk werk verrichten of bevorderen.

Blijvende goede verhoudingen zijn alleen mogelijk, aldus spr., als de raad een gemeenschappelijk tehuis is voor het particulier initiatief en vertegenwoordigers der gemeentelijke diensten van Sociale Zaken.

Artikel 3c

Het wekken van belangstelling voor en/of het geven van publiciteit aan het maatschappelijk werk, onder meer door het houden van congressen en de publikatie van geschriften, al of niet gepaard gaande met de uitgifte van een eigen orgaan.

Sinds 1949 heeft de vereniging een serie congressen aan diverse onderwerpen gewijd. Alleen al door de zeer waardevolle preadviezen die ter gelegenheid van die congressen uitgegeven zijn, hebben deze bijeenkomsten groot nut gehad. Overigens dreigt ook hier, aldus mej. Tjeenk Willink, het probleem van de massaficatie. Van 150 deelnemers in 1949 klom het bezoek tot 900 deelnemers nu. Het zijn nu veeleer demonstratieve bijeenkomsten dan studiecongressen. Dit zal o.m. één der te behandelen nieuwe problemen voor de raad zijn. Als belangrijke activiteit is de zorg voor 'public relations' in de vereniging tot dusverre verwaarloosd. Daarvoor was de bezetting van het bureau onvoldoende.

Artikel 3d

Het verdiepen van de deskundigheid in het maatschappelijk werk en de bevordering van doelmatige opleidingen daartoe.

Als voorbeeld van deze studie-activiteit noemde spr.:

I. De opleidingscommissie en de in drie rapporten neergelegde resultaten van besprekingen in deze commissie. Dat zijn:

1. het rapport: Overzicht van taken en functies die in het maatschappelijk werk kunnen voorkomen en de waardering van deze taken op drie arbeidsniveaus;
2. het rapport: Karakteristiek van de opleiding op een dagschool voor maatschappelijk werk en een karakteristiek van een universitaire opleiding ;
3. het rapport: Problemen inzake de aanpassing van de leerstof aan de werkpraktijk.

II. Het onderzoek naar de behoefte en het tekort aan maatschappelijk werkers(sters).

III. Functie-analyse. Dit werk is in volle gang. Gemaakt werden anlyses van het werk voor de *nazorg BLO* en de *onmaatschappelijkheidsbestrijding*. Gehoopt wordt dat dit werk spoedig kan worden voortgezet met analyses op het gebied van het algemeen maatschappelijk werk.

IV. De werkgroep doorstroming in functies, hoofdzakelijk gericht op het zoeken naar de juiste promotielijnen, en het gelegenheid scheppen tot volledige ontplooiing van maatschappelijk werkers, ook in de richting van organisatorische functies.

V. De werkgroep pensioenen. Deze werkgroep heeft haar taak beëindigd. Er zal spoedig omtrent een en ander aan de Nationale Raad gerapporteerd worden.

VI. De werkgroep arbeidsovereenkomst. Spoedig zal een ontwerp *model arbeidsovereenkomst* aan de raad worden voorgelegd.

VII. De salariscommissie. De werkzaamheden van deze commissie zijn beëindigd, het eindrapport moet nog verschijnen.

VIII. De subsidie-adviescommissie. Deze commissie vergadert op geregelde tijden en heeft thans haar ervaringen verwerkt in een conceptvoorstel herziening-subsidieregeling-1957.

IX. De werkgroep binnenlandse migratie. Binnenkort zal het eerste rapport van deze werkgroep verschijnen, getiteld: 'Inleidende beschouwingen over enige sociale aspecten van de binnenlandse migratie'.

Artikel 3e

Het desgevraagd verrichten van diensten ten behoeve van instellingen, welke zich met de uitvoering en/of bevordering van maatschappelijk werk bezighouden, zulks met behoud van de eigen verantwoordelijkheid der instellingen.

Onder deze activiteiten valt een zeer grote verscheidenheid van door de raad te verlenen diensten. De vereniging heeft diensten verleend tijdens het opvangen van Hongaarse vluchtelingen en heeft diensten verleend bij conflicten tussen de fiscus en aangesloten instellingen. De 'serviceverlening' van de zijde van de raad is zeker nog voor uitbreiding vatbaar.

Artikel 3f

Het zich op de hoogte stellen van en het verzamelen van gegevens over het maatschappelijk werk.

Mej. Tjeenk Willink verwees hierbij naar de afdeling Documentatie en Bibliotheek. Deze publiceert maandelijks, in de vorm van fiches, alle inlichtingen over verschenen uitgaven en artikelen op het gebied van het maatschappelijk werk. De bibliotheek wordt geregeld uitgebreid en verleent de aangesloten instellingen steeds diensten. In de Gids voor Maatschappelijk Werk, waarvan het eerste deel verschenen is en het tweede deel in 1957 zal uitkomen, zijn 6400 instellingen voor maatschappelijk werk beschreven.

Artikel 3g

Het bevorderen of doen van onderzoekingen.

Onderhanden is een onderzoek naar de levensomstandigheden van alleenstaande vrouwen en een onderzoek naar het maatschappelijk ziekenhuiswerk;
een onderzoek naar instellingen voor school-maatschappelijk-werk is verricht en op stapel staat een onderzoek naar de diverse vormen van dorps- en buurthuiswerk, met zijn terminologie die tot zoveel spraakverwarring aanleiding heeft gegeven.

Artikel 3h

Het geven van voorlichting en het uitbrengen van adviezen, hetzij op verzoek van overheidsinstanties, hetzij op eigen initiatief.

Deze taak werd tot dusverre slechts incidenteel verwezenlijkt. Als voorlichtingsorgaan werd tot dusverre door de vereniging te weinig 'service' verleend aan de minister voor Maatschappelijk Werk. Verwijzend naar de heden uitgesproken woorden van de minister, zei mej. Tjeenk Willink dat een van de eerste taken van de raad zal zijn te bezien in hoeverre het apparaat in zijn huidige vorm in staat is als advies- en voorlichtingsorgaan voor de minister te fungeren.

Het volgende congres van de 'International Conference of Social Work' zal in 1958 te Tokio worden gehouden. Met de voorbereiding is reeds begonnen. Het thema van dit congres zal zijn: 'Mobilizing resources for social needs'.

Mej. Tjeenk Willink eindigde het exposé over de activiteiten der vereniging met het uitspreken dat de nieuwe raad door een goed samenspel van krachten tot een succesrijke arbeid zal komen.

Met het slot van de drie hierboven besproken redevoeringen werd het officiële gedeelte van de vergadering besloten en werd, nu weer zonder 'de pers' in de zaal, het huishoudelijke gedeelte van de agenda afgewerkt.

SECTIE KINDERBESCHERMING

verslag van de k.b.-conferentie, gehouden op 30-31 maart 1957 in 'de waayenburg' te Epe

In zijn openingswoord liet de heer P. A. Pols, voorzitter van de Landelijke Sectie Kinderbescherming, zien, hoe de ondertoezichtstelling — die tijdens de conferentie in het centrum van de belangstelling zou staan — niet haar wortels heeft in particuliere organisaties, zoals andere takken van maatschappelijk werk, maar in de overheidsinstituten: voormalige voogdijraden en kinderrechters. 'Later werd aan de vereniging voor toezicht een belangrijke taak toegedacht.'

'Het eigenlijke toezichtwerk moet niet op zich zelf gezien worden,' aldus de heer Pols. 'Juist in de vereniging Humanitas, die zovele terreinen van maatschappelijk werk bestrijkt, moet een sterke relatie gelegd worden tussen het toezichtwerk en andere stukken maatschappelijk werk.'

'Een tijd lang kon de Landelijke Sectie weinig activiteit ontplooien ten aanzien van het toezichtwerk, maar toen het toezichtwerk weer tot leven kwam, bleek het allereerst noodzakelijk om een inventaris te maken van hetgeen zich in de afdelingen en gewesten reeds op het gebied van de gezinsvoogdij en het vrij patronaat afspeelde. Door middel van een bezoek van de voorzitter van de Landelijke Sectie, en de secretaris van de sub-sectie Gezinsvoogdij aan afdelingen, per arrondissement bijeengeroepen, geschiedde deze inventarisatie.'

'Tijdens dit week-end,' zo vervolgde de heer Pols, 'zal nog eens duidelijk het hele probleem van het toezichtwerk, zoals het door de Landelijke Sectie en het Centraal Bestuur wordt gezien, uitgestippeld worden, waarna het met de vertegenwoordigers der afdelingen besproken kan worden. De reserve die de buitenwereld maar al te dikwijls betracht ten opzichte van Humanitas, moet in een positieve houding omzwaaien, en bij dit proces moet onze eigen activiteit en ons eigen doorzettingsvermogen, juist bij een nieuw stuk werk, het laatste en beslissende woord hebben.'

Vervolgens verleende de heer Pols het woord aan de heer C. Uitenbogaard om te spreken over de nieuwe opbouw van het gezinsvoogdijwerk. *)

*) In het verslag van de inleiding van de heer Uitenbogaard zijn reeds verschillende vragen en antwoorden uit de erop volgende discussie verwerkt.

Aan de hand van een schema belichtte de heer Uitenbogaard de vele aspecten van het gezinsvoogdijwerk. Om te beginnen: *de eisen met betrekking tot de organisatorische vormgeving,* te onderscheiden in:

1. de inhoud van het werk zelf;
2. de binding aan het justitiële apparaat;
3. de situatie binnen de vereniging;
4. garanties met betrekking tot de kwaliteit van het werk.

1. Zeer veel behoort tot de eisen ten opzichte van de inhoud van het werk, namelijk:

a. De werving, selectie en keuze van medewerkers (gezinsvoogden en beroepskrachten). Welke eisen aan hen gesteld moeten en kunnen worden, verdient nader onderzoek.

b. De scholing van de medewerkers, of beter gezegd: het optimaal vaardig maken van de medewerkers. Deze scholing kan b.v. geschieden door oriënteringscursussen, boekbesprekingen, vooral door onderlinge werkgroepen, enz.

c. De dagelijkse leiding aan medewerkers bij hun concrete werk. Ten aanzien van de beroepskracht bestaat de noodzaak van periodieke supervisie, bespreken van methodiek en techniek en van incidentele adviezen. Ook de vrijwilligers hebben geregeld leiding nodig. Via een persoonlijk gesprek moet de toezichthouder ingeleid worden voor het gezin waarin hij wordt geplaatst. De introductie in het gezin zelf is het meest gevoelige moment in de hele aanpak. Regelmatige spreekuren, waarop de toezichthouder de voorkomende problemen kan bespreken, zijn nodig. Pedagogische vraagstukken, de vraag welke gespecialiseerde hulp wanneer ingeroepen moet worden, de mogelijkheden van uithuisplaatsing van sociale wetgeving, van opleiding, van bijzondere steunverlening, zullen tijdens de spreekuren ter tafel komen. Ook vanwege de controle op de door de K.R. vereiste kwartaalrapportage is dagelijkse leiding van de medewerkers nodig.

d. De uitoefening van toezichten. Voor een geval van vrij-patronaat bestaat de noodzaak vanuit de eigen kring een, zo deskundig mogelijk, onderzoek in te stellen, welke noodzaak niet bestaat bij de gezinsvoogdijgevallen, waarvoor het onderzoek vanuit de officiële instanties geschiedt.

e. Het eventueel zoeken van pleeggezinnen en inspectie daarvan bij een uithuisplaatsing. Kan hier coördinatie met het voogdijwerk tot stand komen?

f. Het geregeld contact met de raden voor de kinderbescherming en kinderrechters. iDt contact is b.v. nodig omtrent voordrachten, benoeming en ontslag van gezinsvoogden, de rapportage, verlengingen (gezinsvoogdij wordt namelijk steeds voor een jaar uitgesproken). De raden voor de kinderbescherming zijn samengesteld uit personen uit verschillende bevolkingsgroepen, niet alleen naar levensbeschouwelijke ariëntatie, maar ook in ander opzicht. De leden worden in een bepaalde functie bij Koninklijk Besluit benoemd.

g. De administratie.

h. De documentatie. Alle gegevens voor research moeten op de juiste wijze tot hun recht komen, wat slechts mogelijk is door een zorgvuldige documentatie.

i. Bestuur, waaronder valt: het aanstellen van personeel, het nemen van besluiten, vertegenwoordiging namens de vereniging in andere instanties, propaganda, etc.

2. De tweede eis met betrekking tot de organisatorische vormgeving betrof: de binding aan het justitiële apparaat.

Formeel benoemt de KR nog de gezinsvoogd, maar dit geschiedt nu op voordracht van de Raad voor de Kinderbescherming, die z'n voordracht opstelt op grond van overleg met de gezinsvoordijverenigingen. Nu de vereniging dus een tussenschakel is geworden tussen de kinderrechter en gezinsvoogden, stellen de kinderrechters het wel op prijs de contacten te laten lopen via een centraal punt per vereniging per arrondissement. De arrondissementsgewijze opbouw van het gezinsvoogdijwerk is hiermee een eis geworden.

3. In het werk en de structuur van de afdelingen vinden wij de concretisering van de leidende gedachte der vereniging, dat het maatschappelijk werk ten slotte moet rusten op het fundament der persoonlijke verantwoordelijkheid van de mens als deel van de gemeenschap. Het is dus een principiële eis, zoveel als mogelijk is, de plaatselijke apparatuur ook bij deze werksector in te schakelen.

De gezinsvoogd is als Humanitas-vrijwilliger vóór alles een spontaan functionerend mens, terwijl de opgeleide werker meer bewust methodisch handelt.
tegenover de opgeleide mens die meer vanuit een bewuste aanpak te werk gaat.

De vrijwilliger moet niet in een te sterk gespecialiseerde positie geplaatst worden: via de afdelingen zal steeds weer zijn algemene instelling moeten worden bevorderd. De situatie binnen de vereniging betekent voor de beroepskracht, dat hij zo soepel mogelijk met beroepskrachten uit andere werksectoren dient samen te werken.

4. Ten slotte zijn er garanties nodig met betrekking tot de kwaliteit van het werk. Er moeten voorzieningen getroffen worden ten einde de beroepskracht niet in z'n eentje te laten vastlopen: de beroepskracht heeft leiding nodig.

Na deze belichting van de eisen bij de opbouwplannen, werden de plannen zelf uiteengezet.

Functioneel zijn bij een doelmatige structuur te onderscheiden:

a. de vrijwillige medewerkers

b. de beroepskrachten

c. de arrondissementssecties

d. de afdelingen

e. contactpersonen

f. de landelijke sectie.

a. De toezichthouders hebben tot taak:
het persoonlijk contact met de gezinnen, periodieke rapportages aan de kinderrechter, deelnemen aan werkgroepen, persoonlijk overleg met de beroepskracht.

b. Tot de taak van de beroepskracht behoort:
de dagelijkse leiding over de toezichthouders, de verzorging van de scholing, het kiezen en eventueel werven van toezichthouders, het toezien op de periodieke rapportering, dagelijks contact met de officiële instanties, leiding van de administratie, verzorging van documentaire gegevens, uitoefening van toezicht in speciale gevallen, onderzoek en rapportering in gevallen van vrij patronaat, houden van spreekuren voor vrijpatroons, eventueel het inspecteren van pleeggezinnen, de samenwerking met andere beroepskrachten van de vereniging en daarbuiten.

Aan deze beroepskracht zullen dus hoge eisen gesteld moeten worden wat opleiding betreft. Sollicitanten zullen in elk geval in het bezit van het diploma School voor Maatschappelijk Werk moeten zijn. Onder de aanwezigen bestond wel de vrees voor overbelasting der beroepskrachten, waarom de heer Van Eck (Groningen) door de afdelingen enige van de bovengenoemde taken wilde laten overnemen, b.v. de

werving van de toezichthouders, en de inspectie van de pleeggezinnen. Inderdaad zullen de afdelingen veelal bij de werving van de vrijwilligers de beroepskracht ten dele kunnen ontlasten. Inspectie van pleeggezinnen vereist echter als regel een mate van deskundigheid, die de vrijwilliger gewoonlijk zal missen.

c. De arrondissementelijke secties worden in het leven geroepen ter technische begeleiding van de beroepskracht. Zij zijn te zien als 'technische adviescolleges'. die de beroepskracht stimuleren, en supervisie over hem uitoefenen; de arrondissementelijke secties zijn nadrukkelijk géén beleids-, géén bestuursorganen. Men denkt ze samen te stellen uit een aantal deskundigen: (jeugd) psychiaters, (kinder) psychologen, in de kinderbescherming geïnteresseerde juristen, oudere maatschappelijk werkers, bij voorkeur topcursisten, eventueel kinderartsen, etc. De suggestie uit de vergadering om toch ook een vrijwilliger te laten deel uitmaken van de arrondissementelijke sectie zal nader bekeken worden. Zeker is het belangrijk de eventuele centrale figuur voor de vrijwilligers die enerzijds met de vrijwilligers, anderzijds met de beroepskracht en het afdelingsbestuur contact heeft, bij de arrondissementelijke sectie te betrekken.

Zoveel mogelijk moeten deze secties in overleg met de afdelingen worden samengesteld.

d. De afdelingen hebben een uitvoerende en een bestuurlijke taak. De uitvoerende taak kunnen ze slechts verrichten in nauwe samenwerking met de beroepskracht, zoals de werving, de algemene selectie en de algemene vorming van de vrijwilligers. Wel kunnen ze rechtstreeks andersoortig kinderbeschermingswerk uitvoeren, zoals vakantie-uitzendingen etc. De bestuurlijke taak van de afdelingen bestaat o.m. in het werkgever zijn voor de beroepskracht. De beroepskracht kan slechts bestuurlijk ondergebracht zijn bij een rechtspersoonlijkheid bezittende organisatie, of bij een organisatie die voorkomt op de lijst van 'Instellingen van Weldadigheid." Dit laatste is bij meer Humanitas-afdelingen het geval dan het eerste. Formeel kan de beroepskracht slechts bij één afdeling ondergebracht worden.

In bepaalde arrondissementen zal het gewenst zijn te komen tot arrondissementelijke bestuurscommissies, waarin een vertegenwoordiger van elke afdeling uit het arrondissement, zitting heeft, voor welke commissies de arrondissementelijke secties adviesorganen zijn. Over het algemeen zal het bestaan van plaatselijke secties dan niet meer nodig zijn. Dit wil niet zeggen dat er geen plaatselijke verbanden tussen plaatselijke vrijwilligers, of tussen plaatselijke vrijwilligers en afdelingsbesturen zouden behoren te bestaan. De afdelingsbesturen behouden immers tot taak: het onderhouden van relaties met de eigen vrijwillige medewerkers.

e. De contactpersonen kunnen zo nu en dan ingeschakeld worden voor het zoeken van gezinsvoogden, daar waar afdelingen ontbreken.

f. De voornaamste taak van de landelijke sectie is het tot stand brengen van de coördinatie van het werk in het hele land, b.v. door de communicatie tussen arrondissementelijke secties, beroepskrachten, besturen, enz. te bevorderen.

Andere taken zijn: landelijke vertegenwoordigingen in kinderbeschermingsinstanties, assisteren bij het aantrekken van medewerkers, het geven van voorlichting, het maken van werkplannen, het verrichten van researchwerk, het verzorgen van het kinderbeschermingsgedeelte in het kaderblad, en van de bibliotheek. Misschien is op den duur een decentralisatie van enkele dezer taken mogelijk.

De verwezenlijking van de opbouwplannen houdt nauw verband met de financiële mogelijkheden voor het gezinsvoogdijwerk:

Volgens de nieuwe subsidieregeling kan een beroepskracht voor 100 % gesubsidieerd worden wanneer ergens 50 gezinsvoogden zijn benoemd in totaal 90 gezin-

nen. In dat geval worden bureaukosten voor 80 %, en wordt scholing voor 50 % gesubsidieerd. Ook vrij patroons tellen mee in dit aantal van 50, doch pas wanneer een vrij patronaat gedurende 6 maanden ingesteld is (wat moet blijken uit de administratie van de vereniging) wordt subsidie verleend, zij het met terugwerkende kracht.

Voorts bestaat de mogelijkheid om met een halve kracht te beginnen, namelijk wanneer 25 toezichthouders in 30 gezinnen werkzaam zijn. Op deze wijze zou wellicht een beroepskracht voor twee arrondissementen kunnen worden aangesteld.

Wanneer in een arrondissement een beroepskracht voor de helft van de tijd wordt aangesteld, dan is het zeer de vraag of het gewenst is dat hij voor zijn overige tijd wordt ingeschakeld op een ander terrein van het maatschappelijk werk. Waarschijnlijk is het, volgens de heer Pols, voor de uitbouw van het werk verstandiger wanneer hij zich helemaal op één bepaalde taak specialiseert. Daar staat tegenover dat een aanstelling in twee arrondissementen tegelijk, tot veel tijdverlies kan leiden.

De afdeling Groningen vroeg zich af of de combinatie: halve kracht voor de gezinsvoogdij, halve kracht maatschappelijk-werkadviseur te verwezenlijken zou zijn.

Humanitas, vereniging voor Maatschappelijk werk op Humanistische grondslag vraagt voor haar afdeling Haarlem

maatschappelijk werker(ster)

belast met de uitvoering van het Algemeen Maatschappelijk Werk.
Indiensttreding zo spoedig mogelijk.
Salaris, f 4030.— tot f 6270.— per jaar,
afhankelijk van opleiding en ervaring + 4 % vakantietoeslag.
Sollicitaties te richten aan het Centraal Bureau,
J. W. Brouwersstraat 16, Amsterdam.

De afdeling Hilversum van Humanitas voor zo spoedig mogelijk:

maatschappelijk werker(ster)

belast met de uitvoering van het Algemeen Maatschappelijk Werk.
Opleiding en ervaring in maatschappelijk werk vereist.
Salaris, afhankelijk van opleiding en ervaring,
f 4030.— tot f 6270.—per jaar,
+ 4 % vakantietoeslag.
Sollicitaties te richten aan de secretaris der afdeling,
Oude Engweg 11, Hilversum.

SECTIE RECLASSERING

de bijzondere voorwaarden

Als geschrift no. XIII van de Vereniging van Reclasseringsinstellingen is verschenen: *De bijzondere voorwaarden, preadviezen ter gelegenheid van de Studiedag voor de reclassering 1956, door mr. J. P. Hustinx en prof. dr. G. Th. Kempe.*

Tevens bevat het geschrift een verslag van de plenaire vergadering op de Studiedag in 1956. In ons vorig nummer van februari werd reeds melding gemaakt van deze studiedag in het artikel 'Ontmoetingen'. In dit nummer treft u een verslag aan van de Studiedag waarop dit preadvies besproken werd. Dit verslag van mevrouw J. Beekman, dat wij uit het Tijdschrift voor Maatschappelijk Werk van 20 november 1956 hebben overgenomen, gaf o.i., ondanks de beknoptheid, een zo goed beeld van de besprekingen, dat wij het gaarne in ons tijdschrift nogmaals opnemen als aanvulling op bovengenoemde aankondiging.

De Vereniging van Reclasseringsinstellingen heeft dit jaar aan de bijzondere voorwaarden een studiedag gewijd. Twee adviezen waren hiervoor uitgebracht, het eerste door mr. J. P. Hustinx en het tweede door prof. G. Th. Kempe.

De bijzondere voorwaarden hebben in ons strafrecht hun intree gedaan tegelijk met de voorwaardelijke veroordeling, welke in ons land in 1915 haar wettelijk beslag heeft gekregen. De bijzondere voorwaarden kunnen worden opgelegd in geval van voorwaardelijke veroordeling en voorwaardelijke terbeschikkingstelling door de rechter, bij voorwaardelijke invrijheidstelling en voorwaardelijk ontslag door de administratie. Kortweg zou men kunnen stellen, dat de bijzondere voorwaarden ten doel hebben de delinquent steun te geven bij zijn reclassering, zoals de voorwaardelijke veroordeling ook een bevordering van de zelfwerkzaamheid beoogt.

De reden waarom men dit onderwerp aan de orde gesteld heeft is, dat men niet ten volle overtuigd is van de heilzame werking van dit in beginsel toe te juichen instituut. Want zoals elk instituut in deze wereld heeft ook de bijzondere voorwaarden de neiging vertoond om zijn eigen leven te gaan leiden, niet geheel vrij van enige woekeringen. Tevens heeft een verdere groei in inzichten omtrent de criminaliteit en de persoon van de delinquent bijgedragen tot een kritischer houding in deze aangelegenheden.

Men sla de verzameling, welke mr. Hustinx in zijn preadvies door middel van een enquête heeft aangelegd, er eens op na. De vraag die hieruit oprijst, is in de eerste plaats: hoe is het mogelijk om de naleving van deze voorwaarden te controleren? en in de tweede plaats: zijn nu al deze 'bijzondere' voorwaarden werkelijk tot heil van

de reclassent . . . en van de reclasseringsvereniging, die ermee werken moet? Of vormen ze meer een belemmering om het doel te bereiken?

Deze vragen beheersten naast andere ook de discussie van de studiedag. Op de plaats, welke de bijzondere voorwaarden in juridisch opzicht in ons stelsel van straffen en maatregelen toekomt of zou moeten toekomen, kunnen wij hier niet nader ingaan. Wij bepalen ons tot het organisatorisch en psychologisch aspect.

Vanzelfsprekend was men van oordeel, dat de eerste eis voor het opleggen van een b.v. is, dat deze naleefbaar is. Het opleggen daarvan is een taak van de rechter, maar ook de reclasseringsvereniging heeft hierbij een taak. Want het komt velen wijs voor, dat de rechter bij het opleggen hiervan niet te veel in details treedt. Dat laatste ligt meer in de lijn van de reclasseringsvereniging, die met de reclassent moet werken. De situatie en de relatie, waarin de toezichthouder en de reclassent zich gedurende de proeftijd bevinden, hebben geen statisch karakter, maar zijn aan veranderingen onderhevig. Daarom is het niet aan te bevelen, dat de reclasseringsvereniging gebonden is aan te nauwkeurig omschreven voorwaarden.

Bij overtreding van de voorwaarden door de reclassent moet een overtredingsrapport worden ingediend, op grond waarvan de straf ten uitvoer gelegd kan worden. Dit compliceert de zaak nog des te meer. In de discussie van leden van de rechterlijke macht en openbaar ministerie kwam echter wel tot uiting, dat de rechter wel behoefte heeft aan een ruime differentiatie in de voorwaarden; maar hij zal er wijs aan doen zich bij het uitspreken van een b.v. een wijze zelfbeperking op te leggen.

Overigens maakt een verschuiving in deze van rechter naar reclasseringsvereniging het probleem niet eenvoudiger, omdat het opleggen van de voorwaarden daarmee — zoals professor Kempe in zijn preadvies ook opmerkt — aan de openbaarheid wordt onttrokken.

Daarnaast is zowel door de preadviseur, mr. Hustinx, als door verschillende discussianten nog eens ernstig gepleit voor een soepeler samenwerking tussen de rechter, c.q. de officier van justitie en de reclasseringsvereniging. De wens tot samenwerking, reeds in 1915 door het Nederlands Genootschap tot Reclassering geuit, is nog steeds niet voldoende in vervulling gegaan.

Professor Kempe betoogde, dat het geen zin heeft om voorwaarden op te leggen, als ze van dien aard zijn, dat de reclassent niet in staat is deze positief te verwerken. Wij hebben doorgaans met onvolwassen mensen te doen, die geen of nog geen deel hebben aan algemeen geldende normen in onze samenleving. Een treffend voorbeeld biedt de voorwaarde van het vergoeden van aangebrachte schade. Hoe plausibel het ons ook voorkomt deze voorwaarde te verbinden aan een vonnis, de werking in de praktijk schiet vaak te kort omdat men afstuit op de psychische onvolgroeidheid van de reclassent; 'waar niet is, verliest zelfs de keizer zijn recht'. De wezenlijke opdracht voor het toezicht is juist om door middel van de relatie met de reclassent hem te brengen tot die groei, die voor hem mogelijk is. Dit proces voltrekt zich eerder in vrijheid dan onder dwang. Een bijzondere voorwaarde moet *zin* hebben en moet opgevolgd kunnen worden. In het licht van deze stelling heeft professor Kempe een aantal veel voorkomende voorwaarden aan een kritisch onderzoek onderworpen, zoals b.v. het zich laten opnemen in een inrichting, het zich stellen onder psychiatrisch toezicht of psychiatrische behandeling, de beperking van de arbeidsvrijheid. Men leze zijn behartenswaardig betoog hierover (geschrift nr. 13 van de Ver. v. Recl.-instellingen).

In de discussie kwam o.m. naar voren, dat de neiging bestaat om te veel toezichten op te leggen. Er moet nauwkeuriger worden omgesprongen met deze voorwaarde. Dit voorkomt bovendien een overbelasting van de werkkrachten en een devaluatie van het toezicht.

Tevens werd de vraag besproken of het wel juist is, dat de reclasseringsvereniging

als een soort incassobureau optreedt bij het vergoeden van aangebrachte schade. Velen waren daartegen, en meenden dat dit beter aan een daartoe meer passende instantie zou kunnen worden overgelaten.
Dit verslag is slechts een willekeurige greep uit de veelheid van gegevens. Wij hebben naast overeenstemming ook verschillen kunnen beluisteren. Het spreekt welhaast vanzelf, dat alnaarmate de plaats, welke men in het geheel van berechting en reclassering inneemt, men verschillend denkt over wat nu 'rationeel' en wat 'irrationeel', rechtvaardig en onrechtvaardig is. De objectieve rechtsnorm en de realiteit van de delinquentie vormen nog altijd moeilijk onder één noemer te brengen grootheden. De confrontatie met dit probleem, welke deze studiedag bood, mag echter belangrijk genoemd worden. De minister van Justitie, die de vergadering bijwoonde, legde tevens de nadruk op de belangwekkende groei in de denkbeelden. Niet ten onrechte vergeleek hij de toestand van veertig jaar geleden met die van nu . . . Dit compliment van de minister zal echter niet bedoeld zijn om ons nu maar op de verkregen lauweren te doen rusten. De geschetste problematiek zal ons zeker nog wel in de komende veertig jaar intensief bezighouden.

J. B.-E.

reclassering en kinderbescherming

een nieuwe broeder in de reclasseringswereld

Een bericht dat we een paar keer door overmaat aan kopij moesten laten liggen betreft de Stichting Militaire Reclasseringsbroederschap, *die op 1 oktober 1956 met haar werkzaamheden vanuit haar bureau in Hilversum officieel een aanvang nam. Reeds eerder (in het nummer van december 1955) mochten we op deze instelling wijzen, die* namens *de instellingen tot reclassering (mede die voor de zorg voor alcoholisten) en der kinderbescherming toezicht* kan *houden op militairen, die onder hun zorgen staan. Zij stelt zich voor haar doel te bereiken met inachtneming van de godsdienstige overtuiging en de levensbeschouwing dezer pupillen en van de bijzondere eisen en mogelijkheden die aan de militaire dienst zijn verbonden. Aldus nog eens in het kort de doelstelling.*

De leiding van het bureau berust bij de heer H. J. Verhoeven, hoofdambtenaar der reclassering (voorheen werkzaam als ambtenaar van de kinderwetten).

De verantwoordelijkheid voor de opgedragen toezichten blijft bij de erkende reclasseringsverenigingen, waartoe de genoemde stichting niet behoort. Zij verleent dus alleen goede diensten, en wel op één terrein (de militaire dienst) waar zij 'thuis' hoort. In het bestuur zitten dan ook, naast een vertegenwoordiger van iedere reclasseringsvereniging, overigens alleen militaire gezagsdragers.

In een bepaald opzicht is er een vergelijking met onze vereniging mogelijk, namelijk dat ook Humanitas op het gebied van het reclasseringswerk eveneens geen erkende reclasseringsvereniging is, maar 'slechts' goede diensten verricht, door haar medewerking binnen het Genootschap. Maar overigens zijn de werkzaamheden van beide instellingen van zeer verschillende aard.
Op het gebied van de kinderbescherming *is er reeds een contact met de stichting ontstaan, doordat een algemene voogdijvereniging via de stichting zocht naar een gezin, dat bereid was om een buitenkerkelijke pupil, in de plaats waar deze jongeman voor militaire dienst moest opkomen, een tijdelijk tehuis te bieden in zijn vrije uren. Via onze plaatselijke afdeling werd op verzoek van de stichting al spoedig een allerszins bevredigende oplossing gevonden. Dit tevens als voorbeeld van een goed stukje teamwork.*

Redactie

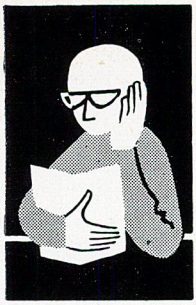

BOEKBESPREKING

tekenen aan de wand

van mevrouw O. van Andel-Ripke

In de ondertitel: 'Noodseinen in het menselijk verkeer', vindt men een nadere aanduiding van wat wordt bedoeld met 'Tekenen aan de wand'. Het zijn bepaalde verschijnselen in onze huidige samenleving waarvoor mevrouw Van Andel niet alleen de aandacht wil vragen, maar tot nadere bezinning — waarop zij haar lezers wil opwekken. De wijze waarop zij dit appel vorm en inhoud geeft, in eenvoudige bewoordingen, met voorbeelden onttrokken aan algemeen-menselijke ervaringen, maakt dat het velen zal kunnen bereiken. Reeds anderen hebben over verschillende van de door haar behandelde onderwerpen geschreven, maar de persoonlijke verontrusting die men bij andere auteurs meestal in mindere mate aantreft dan bij mevrouw Van Andel, geeft haar boekje iets zeer waardevols.

In alle mogelijke vormen en uitingen van onze samenleving treft men de noodseinen die tot bezinning nopen aan: allereerst in die vormen waarin het menselijk verkeer het meest intensief is: huwelijk en gezin. Het verbroken worden van zovele huwelijken stemt tot nadenken: te vaak wordt van de ander te veel geëist, maar van de eigen persoonlijkheid, de eigen gewoonten ook, niets prijsgegeven. 'En toch vraagt het samenzijn in zo grote vertrouwelijkheid, dat men zich in talloze dingen beheerst, zich afvraagt of iets waaraan wij gewend zijn de ander niet hindert.' (Pag. 17)

Zoals in het huwelijk het conflict een 'teken aan de wand' is, zijn ook in andere samenlevingsvormen verschijnselen waar te nemen die we als alarmsignalen moeten interpreteren, en naar aanleiding en ter voorkoming waarvan wij steeds weer onze houding ten opzichte van de anderen en ons zelf moeten 'herzien en vernieuwen'. In de werknemer-werkgeverrelatie is dit b.v. de verzakelijking, die gedeeltelijk een gevolg is van de vermindering van de bereidheid tot dienen. Het 'dienend leren' zal naar de mening van mevrouw Van Andel in ere hersteld moeten worden, wat naast de opvoeding tot zelfstandigheid, een taak is voor de opvoeders, speciaal in het gezin.

Mevrouw Van Andel doet nog een greep uit andere verontrustende verschijnselen: zij wijst op de vele verkeersongelukken, soms gevolg van de behoefte aan wedijver in snelheid, midden in het verkeer, die men een vorm van verslaving zou kunnen noemen. Ook hier wijst zij op een taak voor de opvoeding, zo niet de noodzaak tot heropvoeding. Een ander hoofdstuk wordt gewijd aan emigranten, en de verschuiving die men kan ontdekken onder de motieven die tot emigratie leiden. Waar de beweegredenen tot het verlaten van het geboorteland negatieve zijn waaraan de 'vlucht voor verantwoordelijkheid om ergens veilig te leven' ten grondslag ligt, wordt

de emigratie licht tot een mislukking. Deze innerlijke onzekerheid kan ook de oorzaak zijn van het gebruik maken van machtsmiddelen, b.v. in de opvoeding.

Het ligt niet in de bedoeling van de schrijfster om een psychologische of sociaal-psychologische analyse te geven van de door haar gesignaleerde verschijnselen, evenmin behoeft de bezinning waartoe zij oproept de vorm aan te nemen van een diepgaand onderzoek van neigingen en drijfveren, maar wel moet het zijn een steeds terugkerende confrontatie van de mens met zijn leefwijze, en zijn verwachtingen. Aan de mens wordt de eis gesteld tot inzet van zijn gehele persoonlijkheid, maar het boek is geschreven vanuit het besef dat de mens ten slotte niet alle kracht in zich zelf kan vinden. 'De krachten om te doen wat ons opgedragen is en te aanvaarden wat voor leed en moeilijkheden het leven ons ook moge brengen, vinden wij in het grootste geschenk dat het leven ons telkens weer biedt: de Liefde en het Geloof'. (Pag. 12)

A. Pl.-Sch.

persberichten

De zgn. Meireeks van het Criminologisch Instituut aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, in samenwerking met de Juridische Faculteit der Utrechtse Studenten, zal dit jaar gewijd zijn aan het onderwerp:

Recht doen aan de medemens.

In deze reeks spreekt op dinsdag 7 mei *prof. dr. Sj. Groenman,* hoogleraar in de sociologie aan de Rijksuniversiteit te Utrecht; op dinsdag 14 mei *prof. dr. L. van der Horst,* hoogleraar in de psychiatrie aan de Vrije Universiteit en aan de Gemeentelijke Universiteit van Amsterdam; op dinsdag 21 mei *dr. C. Bronkhorst,* wetenschappelijk ambtenaar aan het Criminologisch Instituut en rechter-plaatsvervanger in de arrondissementsrechtbank te Utrecht; en op dinsdag 28 mei *prof. mr. G. E. Langemeyer,* advocaat-generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden, en hoogleraar in de inleiding tot de rechtswetenschap, benevens de wijsbegeerte van het recht aan de Rijksuniversiteit te Leiden.

Het ligt in de bedoeling dat deze sprekers resp. een sociologische, psychologisch-psychiatrische, wijsgerige en juridische visie zullen geven op het aan de orde gestelde probleem.

De voordrachten worden alle gehouden in de grote zaal van het Botanisch Laboratorium, Lange Nieuwstraat 106, te Utrecht. Zij vangen aan des avonds te 8 uur precies en eindigen te 10 uur precies.

Kaarten ad *f* 1,50, toegang gevende tot de gehele reeks, zijn van 1 april af te verkrijgen bij het Criminologisch Instituut, Trans 12, Utrecht. Kaarten voor afzonderlijke lezingen worden niet verstrekt.

De voordrachten zijn *gratis* toegankelijk voor studenten van alle universiteiten.

'exchange plan for sociai welfare personnel'

Uitwisseling van sociale werkers voor studie en deelname in studieconferenties

De bevordering van maatregelen op sociaal terrein is één van de vele taken, waarmede de Verenigde Naties en de Gespecialiseerde Organisaties zich de laatste jaren in belangrijke mate bezighouden. Onder de verschillende social welfare projecten, waarmede de 'Technical

Assistance Administration', één van de organen van het secretariaat-generaal van de UNO, bemoeienis heeft, neemt het 'Exchange Plan for Social Welfare Personnel', dat in 1952 werd geëntameerd, een belangrijke plaats in. In het kader van dit 'Exchange Plan', dat de mogelijkheid opent voor maatschappelijke werk(st)ers om op basis van uitwisseling in het buitenland op het gebied van het maatschappelijk werk en aanverwante speciale arbeid een studie te maken c.q. deel te nemen aan studieconferenties, zullen evenals in 1956 dit jaar een aantal 'Seminars' en 'Studygroups' worden gehouden, welke betrekking hebben op de hierna te noemen onderwerpen:

seminars

Sociale aspecten van de volkshuisvesting	Frankrijk	in Engels	7—17 oktober
De verhouding tussen onderzoek, planning en het beleid in het maatschappelijk werk	Nederland	in Engels en Frans	27 oktober—3 november
Maatschappelijk Opbouwwerk en de sociale zorg voor het gezin in Europese minderontwikkelde gebieden	Italië	in Engels en Frans	oktober

study-groups

Sociale aspecten van de versnelde beroepsopleiding van volwassenen en de scholing van werklozen	België	in Frans	oktober

In tegenstelling tot de 'seminars', waarvoor het programma door het Europees Bureau van de Verenigde Naties, in overleg met het land van bijeenkomst, wordt samengesteld en waarbij het onderwerp in zijn algemeenheid wordt behandeld, zonder hierbij speciaal af te gaan op de situatie in het gastheerland, zullen de 'study-groups' voornamelijk aandacht schenken aan hetgeen op het aangegeven terrein in het organiserende gastheerland wordt verricht, dat ook met de verzorging van het programma is belast.
Waar de leiding van een seminar is opgedragen aan een door de Verenigde Naties aan te wijzen deskundige, wordt een study-group geleid door een deskundige uit het gastheerland.
Ook dit jaar zal de deelname aan deze studiebijeenkomsten in beginsel plaats kunnen vinden op basis van wederkerigheid, met andere woorden dat de kosten van verblijf in het buitenland door onderlinge uitwisseling worden verrekend. De te ontvangen gastvrijheid in het buitenland moet nl. gepaard gaan met de bereidheid van de deelnemer om te gelegener tijd dezelfde faciliteiten te verlenen aan een buitenlandse maatschappelijk werk(st)er. In bepaalde gevallen kan van deze zgn. contra-prestatie door het verstrekken van zgn. 'credit-weeks' ontheffing worden verleend.
Daar het aantal deelnemers, dat tot iedere conferentie kan worden toegelaten, beperkt is, dienen belangstellenden zich voor deelname tijdig op te geven bij het ministerie van Maatschappelijk Werk (Afdeling Internationale Betrekkingen), Binnenhof 7, Den Haag.

reissubsidies voor buitenlandse studiereizen

Ter bevordering van studiereizen naar het buitenland is voor 1957 door de 'Technical Assistance Administration' en de 'International Labour Organisation' ten behoeve van Nederland een bepaald bedrag gereserveerd voor zgn. 'Subsidized Exchanges'. Hierdoor kunnen een beperkt aantal sociale werk(st)ers en deskundigen werkzaam op het terrein van de 'sociale welfare' in staat worden gesteld voor buitenlandse studiereizen en deelname aan Seminars en 'Study-groups' gebruik te maken van een reissubsidie.
Gegadigden voor zulk een 'Subsidized Exchange' dienen vóór 15 mei a.s. hun aanvrage in te dienen bij de Afdeling Internationale Betrekkingen van het Ministerie van Maatschappelijk Werk, Binnenhof 7, Den Haag.

Het blad van de documentatiedienst

van het Humanistisch Centrum

mens en wereld

verschijnt:

1 × per maand.

De abonnementsprijs bedraagt:

f 3,— per jaar.

U ontvangt hiervoor een maandelijks uittreksel van de belangrijkste artikelen die in de pers over het Humanisme verschenen en nieuws van en over humanistische organisaties.

het congres van humanitas

zal in 1957 te Utrecht worden gehouden op

26 en 27 oktober

in het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen te Utrecht.

De Maatschappelijk Werker op pad

door J. Hühl bij de gem. dienst voor sociale zaken.

Een losbladige wegwijzer in sociale bepalingen

Prijs in plastiek band, f 12,=.

Aanvullingen: 3 cent per bedrukte pagina.

Ook verkrijgbaar via de boekhandel.

Vermande Zonen
Uitgevers
IJmuiden

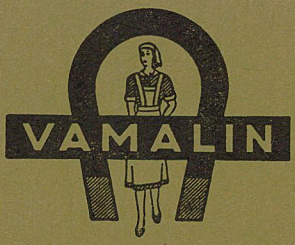

UNIFORM-KLEDING

een

Van Maanen

fabrikaat

Bijna een halve eeuw vakmanschap . . . . Uw garantie

Verkoopkantoor:
1e HELMERSSTRAAT 167/169
AMSTERDAM-W.
Tel. 84089

Hen die van plan zijn aan de vereniging "Humanitas" per testamentaire beschikking iets na te laten, adviseren wij gebruik te maken, van de volgende redactie:

"Ik legateer aan de vereniging voor maatschappelijk werk op humanistische grondslag "Humanitas", gevestigd te Amsterdam, een bedrag van f ..... uit te keren binnen drie maanden na mijn overlijden (eventueel met bijvoeging van: ,,vrij van rechten en kosten.")

De Vereniging voor Maatschappelijk Werk Humanitas vraagt voor haar Centraal Bureau:

een stenotypiste Nederlands

voor correspondentie- en secretariaatswerk.

Brieven of aanmeldingen aan het Centraal Bureau, J. W. Brouwersstraat 16, Amsterdam.

Telefoon 721044.